

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : กรณีศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์

KEY SUCCESS FACTORS OF THE MANAGEMENT OF CHILDREN DEVELOPMENT
CENTERS : A CASE STUDY OF CHILDREN DEVELOPMENT CENTERS NONG PLING,
NAKHONSAWAN PROVINCE

วิไลพร อัษฎร*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิงฯ จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ด้วยการจำแนกชนิดข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิงฯ มีการบริหารจัดการที่ดีครบทั้ง 6 ด้าน ประเด็นที่สำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร มีการกำหนดนโยบายการพัฒนา มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม มีการวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล มีการจัดกิจกรรมตามกลุ่มสาระที่ควรเรียนรู้ ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน 2) ด้านบุคลากร ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูหรือผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมพัฒนาด้านปฐมวัยเป็นประจำทุกปี และส่งเสริมให้ได้รับความรู้และฝึกทักษะเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินงานให้ชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

คำสำคัญ : ปัจจัยความสำเร็จ การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครสวรรค์

* นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, e-mail : wilaipron_56@hotmail.com

Abstract

The objective of this research aimed to study the key success factors of Child Development Centers management: A Case Study of Nong Pling Child Development Center, Nakhonsawan Province in six areas : 1) Management 2) Personnel 3) Office Environment and safety 4) Academic and Curricular activities 5) Participation and support 6) Children development network promotions complying the Child Development Center of Local government operation standard 2010. The population in this research is the board of 11 directors of Nong Pling Child Development center. Tools in this research were semi-structured interview forms, and data analyses for conclusion form classified data. The results showed that Nong Pling Child Development Center are well-managed and successful in all six areas with three potential issues. 1) Academic and Curricular Activities : there were policies making for development, Child Development Center plans of learning experiences through six main activities, individual child analysis, must-leaned activities held ; covering four areas of development : body, emotions, social, intellectual. 2) Personnel : it found that there were promotions and support for teachers and caretakers are trained in early childhood annually and promotions for additional knowledge and skills complying with early childhood curriculum 2003. 3) participation and support from all sectors : the Child Development Center board of directors worked out well with communities and units that took part and created actions for the progress of Child Development Center.

Keywords : Key success factors, Management administration, Child development centers, Nakhonsawan province

บทนำ

นโยบายของรัฐบาลได้แสดงเจตนาرمณ์ที่จะปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้คุณไทยได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ นำประเทศให้อยู่รอดจากระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลา และยึดหลักว่าการศึกษารังสรรค์สร้างงาน และสร้างชาติ สำหรับการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ปัจจุบันมีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่ประสาน ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยกำหนดให้จัดการศึกษา อบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น (สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2545)

ในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น วัตถุประสงค์ที่สำคัญจะเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยเป็นการกำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้ยึดคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยและความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำพาพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้มีชีวิตดีขึ้น การพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก หรือระดับก่อนประถมศึกษา ที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การศึกษาของเด็กก่อนเกณฑ์เรียน” เป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นเตรียมความพร้อม วางแผนพัฒนา วางแผนการเรียนรู้ ให้กับเด็ก รัฐบาลได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนในการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาไปพร้อม กับการศึกษาในระดับอื่น กล่าวคือ ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2441 เริ่มให้มีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนขึ้นที่เรียกว่า “ขั้นมุลศึกษาหรือการศึกษาเบื้องแรก” มุ่งเน้นสอนเด็กเล็ก ให้มีความพร้อมทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการปูพื้นฐานทางการศึกษา และเสริมสร้างความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น 1) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 2) กิจกรรมสร้างสรรค์ 3) กิจกรรมเสรี 4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 5) กิจกรรมกลางแจ้ง และ 6) กิจกรรมเกมการศึกษา ให้กับเด็กก่อนที่จะเข้าเรียน ในระดับประถมศึกษา รัฐบาลได้แสดงเจตนาرمณ์ที่จะปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยยึดหลักว่า “คน” เป็นศูนย์กลางพัฒนา (รัช โพธิ์ทองคำ, 2553)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำบทหนองปลิงฯ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จจนได้รับการเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ เนื่นได้จากจุดเด่นของการพัฒนาที่ชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้วยดี (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำบทหนองปลิงฯ, 2556) ทำให้เกิดผลงานและความภาคภูมิใจ เช่น ได้รับรางวัลมาตราฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพและศูนย์เด็กเล็กอ่อนหวานตาม

โครงการส่งเสริมทันตสุขภาพในเด็กก่อนวัยเรียน ได้รับรางวัลชนะเลิศ อันดับ 1 ประจำปี 2557 รางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบระดับเขต (ศูนย์อนามัยที่ 8 นครสวรรค์) ประจำปี 2557 และรางวัล ศูนย์เด็กเล็กคุณภาพดีเด่นระดับจังหวัด กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ศรีรัศมีพระราชาฯ ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ประทานโล่เกียรติคุณ ประจำปี 2556 – 2557 เป็นต้น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิงฯ ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2525 เดิมชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองคำโพ ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มต่าง ๆ ได้รับบริจาคเงินและแรงงานในการซ่อมแซมโรงเก็บไม้ของโรงเรียนวัดสุบรรณาราม ต่อมากางโรงเรียนต้องการใช้เป็นห้องคอมพิวเตอร์ จึงย้ายศูนย์นี้อีกมาอยู่ที่ห้องประชุม ไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่เลี้ยงเด็กวัย 3-6 ขวบ ต่อมากางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง เห็นความสำคัญของเด็กจึงย้ายมาอยู่ที่ศาลาประชาคมของตำบลหนองปลิง ได้เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองปลิง มีการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย มีการพัฒนาครรภ์สอน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม รวมถึงการบริหารจัดการให้ได้คุณภาพตามปัจจัยการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดให้เด็กกลุ่มเป้าหมายทุกคนได้เตรียมความพร้อม 4 ด้าน อาทิ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนในระดับประถมศึกษาได้ในระดับที่น่าพึงพอใจ และได้รับรางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังกล่าว (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิงฯ, 2556)

ผู้จัดปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา ระดับ 6 รับผิดชอบดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับจากผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิงฯ ที่สามารถบริหารจัดการจนประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย จนเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณะทั่วไป ทำให้สนใจที่จะศึกษาถึง “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์” ผ่านแนวคิดตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับปี พ.ศ. 2553 ตามมาตรฐาน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และทำให้เกิดความสำเร็จในการเป็นศูนย์พัฒนาเด็กต้นแบบ ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. เพื่อสร้างคู่มือ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก”

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีจำนวน 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์, ตำแหน่งและวันที่ทำการตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการ, ด้านบุคลากร, ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย, ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร, ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย กลุ่มที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์ รวมทั้งสิ้น 11 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา จำนวน 1 คน 3) กลุ่มครูผู้ดูแลเด็กเล็ก จำนวน 3 คน 4) ผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 1 คน 5) ผู้แทนผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์ สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 6 ด้าน พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตำบลหนองปลิงฯ เมื่อจำแนกแต่ละด้านจะมีรายละเอียดซึ่งสามารถนำไปสร้างคู่มือ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ได้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 การวางแผน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองปลิงฯ ได้ร่วมกับบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาสามปี (พ.ศ. 2557 - 2559) จัดทำมาตรฐานการศึกษาหลักสูตร ที่ดำเนินการตามโครงสร้างและระบบการบริหารคุณภาพ (PDCA) และมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1.2 การดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองปลิงฯ อยู่ภายใต้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง ทั้งในด้านการบริหารงาน บุคลากร งบประมาณ และวิชาการ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

1.3 การควบคุมดูแล มีการควบคุมดูแลโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองปลิงฯ ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ จะประชุมเพื่อปรึกษาหารือในการหาแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุง

1.4 การจัดสรรทรัพยากร/งบประมาณ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะสนับสนุนงบประมาณ คือ อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ค่าวัสดุการศึกษา ค่าตอบแทนและค่าครองชีพของครูผู้ดูแลเด็ก โดยโอนงบประมาณผ่านมายังองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง ให้ดูแลควบคุมการใช้เบิกจ่ายงบประมาณ

1.5 การสร้างทีมงานในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ จากผู้ที่มีความสามารถหรือเป็นที่ยอมรับในชุมชน ประกอบด้วย นายก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาชน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ

2. ด้านบุคลากร

2.1 การสรรหา/เลือกสรรบุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมสมอย่างมีคุณภาพ

2.2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูหรือผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมพัฒนาด้านปฐมวัยเป็นประจำทุกปี และส่งเสริมให้ได้รับความรู้และฝึกทักษะเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 นอกจากนี้ยังส่งเสริมการจัดโครงการพัฒนาบุคลากรโดยจัด

ให้มีกิจกรรมการประชุม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มความรู้ให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กเล็กตามกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม

3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

3.1 การจัดสถานที่ตั้งและความเหมาะสมของพื้นที่ใช้สอย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองปลิงฯ มีสถานที่ตั้งและมีความเหมาะสมของพื้นที่ใช้สอยเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งตั้งอยู่ติดกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองปลิง ไม่เป็นพื้นที่เสี่ยงอันตราย ได้แก่ บริเวณที่ต้องขับถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ แสงและเสียงที่มากเกินควร ตรงตามหลักเกณฑ์ของมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

3.2 สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและนอกอาคาร มีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารให้อิสระต่อการเรียนรู้ ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ตลอดจนจัดให้มีมาตรการด้านความปลอดภัยและการป้องกันการบาดเจ็บในเด็กเล็ก คือ ภายนอกอาคารศูนย์เด็กเล็กมีสนามหญ้าและเครื่องเล่นที่อยู่ในสภาพดี ไม่ชำรุด ไม่เป็นอันตรายต่อเด็กและมีความร่มรื่น สบาย เพราะมีการปลูกหญ้าและต้นไม้ให้สวยงาม สะอาดตา ส่วนภายในอาคารมีพื้นที่ใช้สอยสำหรับทำการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง เพดานไม่มีต่ำ หรือสูงจนเกินไป แสงสว่างเพียงพอ และอาคารถ่ายเทได้สะดวก

4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสตร

4.1 การจัดการศึกษา/การจัดประสบการณ์ ครูผู้ดูแลเด็กเล็กจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ มีการใช้สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียน การสอน ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้และการค้นพบด้วยตนเอง

4.2 การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร มีการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และตามเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ครูผู้ดูแลเด็กมีการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียด จนเกิดความเข้าใจว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ครูผู้ดูแลเด็กยังศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ซึ่งสังเกตได้จากการเรียนการสอนที่ทำให้เด็กมีพัฒนาการครบถ้วน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกายสมวัย ด้าน อารมณ์และจิตใจสมวัย ด้านสังคมสมวัย และด้านสติปัญญาสมวัย

4.3 การจัดโภชนาการตามพัฒนาการ ใช้แนวทางการดำเนินงานโภชนาการในศูนย์ พัฒนาเด็กของกรมอนามัย โดยงานโภชนาการที่สำคัญมี 2 ส่วนคือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งน้ำดื่มสะอาด และสารอาหารที่จำเป็น เช่น อาหารเสริม (นม) ดูได้จากตารางอาหารประจำวัน ซึ่งติดบอร์ดประกาศไว้ให้ผู้ปกครองทราบ เช่นกัน บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก

5. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

5.1 การดำเนินงานให้ชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ใน การดำเนินงานให้ ชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่ มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่เป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้องที่ จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

5.2 การส่งเสริมการเรียนรู้โดยชุมชนหรือหน่วยงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนึ่งของปัลิตา ได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากต้นสังกัด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง รวมถึงผู้ปกครองและ ชุมชน โดยร่วมกันให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในห้องถิ่น อีกทั้งในส่วนของหน่วยงานภาครัฐและ เอกชนก็สามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.1 แนวทางหรือวิธีการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ส่งเสริม สนับสนุน การจัดประชุม คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง หน่วยงานราชการอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือหรือ แนวทางในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

6.2 การสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับ อำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนึ่งของปัลิตา ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการ พัฒนาเด็กปฐมวัย ระดับอำเภอ มีครุผู้ดูแลเด็กได้รับคัดเลือกให้เป็นประธานเครือข่ายครุผู้ดูแลเด็ก ระดับอำเภอเมืองนครสวรรค์ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มี ศักยภาพในการพัฒนาเด็กเล็ก

การอภิปรายผลและสรุป

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในประเทศไทยที่สำคัญ คือ

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ที่อาจเป็น เพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัด กิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้เด็กมีความพร้อมที่จะศึกษาต่อในขั้นต่อไป มีการกำหนดนโยบาย การพัฒนา จากการดำเนินการ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่งเสริมให้เด็กมีทักษะพื้นฐานตามพัฒนาการ ทุกด้านสมวัย มีการจัดโครงการพัฒนาความพร้อมของเด็ก ให้เด็กดูสื่อการสอนจากแผ่นวีดีโอ พังนิทานที่ครูเล่าประกอบหุ่นเมือง พังเพลงจากแผ่นวีดีโอ มีลักษณะเป็นเพลงประกอบการเคลื่อนไหว มี แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ครูส่งเสริมการเรียนรู้ที่ ตอบสนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็ก มีการวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล มีการจัดกิจกรรม ตามกลุ่มสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการ ด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา สอดคล้องกับรายงานการ ประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กร มหาชน) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Maddox (2002, อ้างถึงใน ปริยพิพิธ บุญคง, 2546) ได้วิจัยกลยุทธ์การสอนและบทเรียนตัวอย่างที่หลากหลายสำหรับครูเพื่อใช้ในชั้นเรียนและการ เปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ในชั้นเรียนหลังการฝึกอบรม จากการศึกษาเพื่อฝึกอบรมกลุ่มครูที่สุ่มมาจากการ สหวิทยาเขต Norwalk – La Mirade ค.ศ. 2002 พบว่า กลยุทธ์การสอนเพียงกลยุทธ์เดียวไม่สามารถ ทำให้กระบวนการเรียนการสอน ประสบผลสำเร็จทั้งหมดเมื่อลดขนาดชั้นเรียนลงพบว่า ครูหลายคน ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนโดยไม่มีหรือมีประสบการณ์ในการสอนน้อย ครู 15 คน จากจำนวน 25 คน ไม่เคยฝึกสอนมาก่อนเข้าปฏิบัติการในชั้นเรียนมีทางเลือก 3 ทาง ในการศึกษาทางเลือกที่ 1 ประกอบด้วย การประเมินรูปแบบการสอนฝึกอบรม ครูตอบคำถามข้อสอบเชิงเนื้อหา และแบบ ตรวจสอบรายการ การใช้กลยุทธ์พหุปัญญา การใช้โครงสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทางเลือกที่ 2 ประกอบด้วย การฝึกอบรมครูด้านกลยุทธ์พหุปัญญา 16 ชั่วโมง และโครงสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ กัน ทางเลือกที่ 3 ครูกลับไปทำแบบทดสอบเชิงเนื้อหา และแบบตรวจสอบรายการของครูอีกครั้งหนึ่ง เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลง รูปแบบการสอนหลังจากการฝึกอบรม ช่วยให้ครูเชื่อมโยงอารมณ์เข้ากับ เนื้อหาทางวิชาการที่สนับสนุนนำร่องมีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น การฝึกอบรม ทำให้ครูปรับปรุงกลยุทธ์และรูปแบบการสอนเฉพาะด้านที่ได้รับ

ด้านบุคลากร อาจเป็น เพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหน่องบลิงฯ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ ครูหรือผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมพัฒนาด้านปฐมวัยเป็นประจำทุกปี และส่งเสริมให้ได้รับความรู้และ ฝึกทักษะเพิ่มเติม ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 เมื่อครูผู้ดูแลเด็กได้รับการ อบรมมาแล้วจะมีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ส่งผลให้

ได้รับรางวัลครูดีเด่น ประจำปี 2557 ครูผู้ดูแลเด็กยังต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ก้าวคือ มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก รวมถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการครบถ้วน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย, ด้านอารมณ์-จิตใจ, ด้านสังคม และด้านสติปัญญา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา กุวงลัย (2553) ที่ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเจริญผล อำเภอกรทพพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบร่วม ด้านบุคลากร ครูผู้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดเป็นองค์ประกอบหลักที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมและผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนก็มีความสำคัญในการสนับสนุนให้เด็กและผู้ปกครองมีความเท่าเทียมกันในระดับหนึ่งอันได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กได้มีความรู้ เด็กได้รับการประเมิน พัฒนาการและการจัดทำอุปกรณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีโอกาสได้เรียนรู้ และการสร้างแรงกระตุ้น ให้กับผู้ดูแลเด็ก โดยการจัดกิจกรรมสัมพันธ์แข่งขัน ด้านพัฒนาการตามวัย โดยกิจกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้ผู้ดูแลเด็กได้เห็นถึงความสำคัญของการดูแลเด็กให้มีการดูแลคุณภาพชีวิต ที่ดีมีพัฒนาการที่สมวัย

ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อาจเป็นเพราะว่าในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการดำเนินงานให้ชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม ภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการตามหลักปรัชญา ฯ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ คณะกรรมการจะมีทั้งผู้แทนผู้นำชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ของ ตำบลหนองปลิ่งเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก และให้คำปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม หรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของทศนง. สีวรรษ (2553) ได้ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ในอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบร่วม ด้านการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมากเพราะว่ากลุ่มผู้บริหารได้เข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา เช่น การสนับสนุนวัสดุการศึกษา สื่อการเรียนการสอน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย และร่วมดำเนินการให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครองอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิ่ง จังหวัดนครสวรรค์ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรประสานความร่วมมือจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง และผลักดันให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน
2. ด้านบุคลากร ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูหรือผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมพัฒนาด้านปฐมวัยเป็นประจำทุกปี และฝึกทักษะเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีอาคารและสถานที่เหมาะสมและเพียงพอ กับจำนวนเด็กเล็กพอดิบอดี้ เพื่อรองรับเด็กเล็กที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรมีการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและวิชาการให้ครบตามหลักสูตร จะส่งผลให้เด็กเล็กมีพัฒนาการสมวัยครบทั้ง 4 ด้าน
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมกันบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี จัดทำมาตรฐานการศึกษาหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูป การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิงฯ นอกจากนี้ควรมีการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิงฯ นอกเหนือจากมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กที่ได้ศึกษาจากงานวิจัย ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตร
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในส่วน ของผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กสามารถบริหารจัดการ และดำเนินงานได้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนมากขึ้น เช่น การศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

ทัศนะ สีวะรัมย์. (2553). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ในอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี ประกาศนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

ธรัช โพธิ์ทองคำ. (2553). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. (รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาตรี ประกาศนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

ปริยพิพิร์ บุญคง. (2546). การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับผลลัมภุธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ).

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์. (2556). แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2556. ม.ป.ท.: สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภากาดพร้าว.

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2545). แนวทางนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545-2559). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.

สุชาดา กุวงลัย. (2553). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลเจริญผล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).